

เกาะติด

4PW

ฉบับที่ ๑๒
ปี ๒๕๖๐

คณะทำงานฯ ถอดบทเรียนพื้นที่นำร่อง ส้อมคอก 'ปัจจัยเสี่ยง' สร้างภูมิคุ้มกันชุมชน

“ลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ นำมาซึ่ง ปัจจัยเสี่ยง ที่คุกคามเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ที่แตกต่างกัน เป็นประเด็นหลักในการประชุมคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนมติ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ในประเด็นการพัฒนานโยบายสาธารณะ เพื่อบูรณาการกลไกคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัวจาก ปัจจัยเสี่ยง เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ เพื่อสังเคราะห์ องค์ความรู้ และพัฒนาข้อเสนอแนะในการจัดทำแนวทางคุ้มครอง เด็ก เยาวชน และครอบครัวจากปัจจัยเสี่ยง ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในพื้นที่นำร่อง 2 จังหวัด ได้แก่ จ.เชียงราย และ จ.พัทลุง เพื่อการพัฒนาการเชื่อมโยงข้อมูลและการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครอง และเยียวยาสถาบัน ครอบครัว ผ่านกระบวนการทำงานเชิงพื้นที่ ที่สามารถเป็นต้นแบบการบูรณาการที่เป็นรูปธรรม และขยายผลการทำงานไปสู่ในพื้นที่อื่นๆ อย่างครอบคลุมและเข้มแข็ง

ดร.อุทุมพร อินทจักร์ หนึ่งในคณะทำงาน ระบุว่า ปัจจัยสำคัญสำหรับการดำเนินการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัวจากปัจจัยเสี่ยงของ อปท. ได้แก่ ๑.คนทำงาน ๒.ทุนทำงาน ๓.เครื่องมือทำงาน ๔.พื้นที่ทำงาน และ ๕.เครือข่าย ที่ทำงาน ซึ่งหากจัดการปัจจัยเหล่านี้ได้ไม่ดี จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ โดยที่ผ่านมา พบปัญหาสำคัญ คือ ขาด การบูรณาการกลไกทำงานเชิงพื้นที่และการส่งต่อข้อมูลเชิงสังคม ซึ่งข้อค้นพบของ ทีมนักวิชาการเพื่อยกระดับการทำงานให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น คือ การบริหารจัดการและการขับเคลื่อนด้านครอบครัวของท้องถิ่นชุมชนภายใต้หลักคิดที่สำคัญ ๔ ประการ ประกอบด้วย ๑.ต้องบริหารจัดการบนฐานข้อมูลที่ชัดเจน ๒.ต้องบริหารจัดการแบบพหุภาคีโดยให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับภาคีวิชาการภายนอก ๓.ต้องบริหารจัดการแบบบูรณาการ มองสถานการณ์ และพัฒนาครอบครัวในพื้นที่ อย่างองค์รวม และ ๔.ต้องบริหารจัดการเชิงระบบ ซึ่งต้องมีแผนยุทธศาสตร์ แผนบุคลากร และแผนด้านการส่งเสริมของครอบครัว เข้าสู่แผนงานประจำปีของ อปท. อย่างต่อเนื่อง ▶

ขณะที่ พญ.พรพรรณพิมล วิบูลลากร ประธานคณะทำงานฯ ให้ความเห็นไว้ว่า กลไกระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องทำงานเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก รวมถึงต้องมีระบบจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานด้านคุ้มครองเด็กและครอบครัวไปในทิศทางที่ถูกต้อง และได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมจากท้องถิ่น ทั้งนี้ โจทย์ท้าทายในอนาคตของชุมชนและครอบครัวไทย คือ จะทำอย่างไรให้ “รู้เท่าทัน ก้าวทัน มั่นคง อย่างยั่งยืน” เพราะนิยามของครอบครัวและชุมชนยุคใหม่ที่เข้มแข็ง ในระยะยาว อาจมิใช่เป็นการยึด “พื้นที่” หรือ “ชุมชน” ตนเองเป็นที่ตั้ง หรือมีความเป็นท้องถิ่นนิยมเท่านั้น แต่รวมถึงการให้ความหมายต่อการทำความเข้าใจครอบครัวในชุมชน และความสัมพันธ์ระดับชุมชนใหม่ เรียนรู้และเข้าใจในอัตลักษณ์ ความเข้มแข็ง ความสามารถในการประสานพลังความร่วมมือของคนในชุมชน ในการยื่นหยัดหรือปรับตัวเข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ได้

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังร่วมกันกำหนดวันจัดประชุมการจัดการความรู้เพื่อบูรณาการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และครอบครัวจากปัจจัยเสี่ยงในระดับพื้นที่ ในวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยคาดหวังว่าเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะเป็นการระดมความคิดเพื่ออุดช่องโหว่และช่วยลดปัญหาด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว จากปัจจัยเสี่ยงในสังคมไทยต่อไป

ภาคีเครือข่ายระดับความคิด ๑๐ ประเด็น สร้างรูปธรรมความเปลี่ยนแปลง - ขับเคลื่อนนโยบาย

สิ่งหนึ่งที่ภาคีเครือข่ายและประชาชนที่เข้าร่วมงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติทุกๆ ปี ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ก็คือ ประเด็นที่นำมาอภิปรายกันใน “เวทีนโยบายสาธารณะ” และกิจกรรมที่จัดขึ้นภายใต้พื้นที่ “ลานสมัชชา”

โดยในปี ๒๕๖๐ ซึ่งตรงกับการจัดงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐ คณะทำงานได้ร่วมคิดสรร “กรอบประเด็น” กันอย่างเข้มข้นเช่นเดิม ซึ่งที่ประชุมเตรียมประเด็นเวทีนโยบายสาธารณะและลานสมัชชาในงานสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ มีการพูดคุยใน ๑๐ กรอบประเด็น โดยเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเจ้าภาพแต่ละประเด็นมานำเสนอและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประกอบด้วย

๑. การติดตามประเด็นการบาดเจ็บของสมองในวัยเด็ก
 ๒. การส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดผ่านโครงการเงินอุดหนุนเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
 ๓. เมนูอาหารทางเลือก
 ๔. สุขภาวะชาวสวนยาง
 ๕. พื้นที่สาธารณะเพื่อสุขภาวะ (Public Space)
 ๖. การผลักดัน พ.ร.บ.เขตพื้นที่ทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์
 ๗. กระบวนการปรึกษาสาธารณะในระบบสุขภาพโลก (Population Consultation in Health System/Plan)
 ๘. เปิดตัวหนังสือ ๙ ปี สมัชชาสุขภาพไทยในสายตาโลก
 ๙. สิทธิในการปฏิรูปกฎหมายการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และ
 ๑๐. ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health literacy)
- ผศ. วีระศักดิ์ พุทธาศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ กล่าวว่า การทำงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งนี้ จัดขึ้นในช่วงครบรอบ ๑๐ ปี การประกาศใช้ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในการจัดงานจึงต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เครื่องมือต่างๆ ตาม พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ มีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่อย่างไร

ผู้แทนภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น ได้นำเสนอวิธีการผลักดันประเด็นผ่านกลไกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ รวมทั้งรูปแบบการจัดการ โดยทั้งหมดมีธงนำผืนเดียวกันก็คือ สร้างรูปธรรมความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นจริง เพื่อหนุนเสริมให้ทุกภาคส่วนทั่วประเทศ ตระหนักในการสร้างความเปลี่ยนแปลงร่วมกัน

นางปรีดา คงแป้น ประธานอนุกรรมการประสานการพัฒนานโยบายสาธารณะ ในฐานะประธานการประชุม กล่าวสรุปว่า เป้าหมายสำคัญของการหารือทั้ง ๑๐ ประเด็นในครั้งนี้ คือ ความต้องการที่จะให้ภาคีเครือข่ายได้เรียนรู้กระบวนการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ซึ่งในบางประเด็นสามารถขับเคลื่อนยกระดับต่อไปเป็นนโยบายที่เป็นรูปธรรม หรือเสนอเป็นร่างกฎหมาย โดยขั้นตอนต่อจากนี้ คณะอนุกรรมการประสานการพัฒนานโยบายสาธารณะ จะนำสาระสำคัญที่ได้จากการระดมสมองทั้ง ๑๐ ประเด็น ไปร่อนตะแกรงสรุปเป็นหัวข้อห้องเสวนานโยบายสาธารณะ และเวทีกลาง ในงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติต่อไป

